

Editöryal

Uluslararası ilişkilerin ana konularının başında uluslararası güvenlik sorunu gelmektedir. Uluslararası güvenlik sorunu başlıkları arasında ise “siyasi saikle (amaçla) silahlı propaganda eylemini örgütlü, sistemli ve sürekli bir strateji olarak kullanılması” olarak tanımlanan terörizm üst sırada yer almaktadır. Terörizmin günümüz küresel siyasetinde Ortadoğu coğrafyasında ağırlıklı olarak yoğunlaşması, dergimizin ana temasının “Terörizm ve Ortadoğu’da Güvenlik Sorunları” olarak belirlenmesinde başlıca etken olmuştur.

Modern küresel dönemde, küresel ve bölgesel terör örgütlerinin faaliyet gösterdiği; enerji, yer altı ve üstü hidrokarbon kaynaklarına erişmek için yerel, bölgesel ve küresel güçlerin güç politikası üzerinden siyaset yürüttüğü; tarihsel süreçlerin getirdiği etnik, dinsel ve mezhebi yapıların devletlerin ikili ilişkilerini etkilediği ve belirlediği bir coğrafya olan Ortadoğu bölgesi, sahip olduğu demografik, ekonomik, sosyolojik özelliklerle dünya siyasetinde, tarihinde ve hegemonya ilişkilerinde her zaman belirleyiciliğini koruyan bir coğrafya olarak ön planda yer almıştır. Bütün bunların ışığında terörizm ve Ortadoğu’da güvenlik konusu incelenmeye değer bir başlık olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dergimizin bu sayısında Ortadoğu’nun Çatışmacı Stratejik Kültürü; ABD’nin Ortadoğu Politikası ve Büyük Ortadoğu Projesi; Devrimci Cihatçılık ve Mısır Örneği; Savaşın Kökenleri ve Terör Örgütleri; İsrail’in Kamu Diplomasisi; Kolombiya’daki FARC Terör Örgütü ve Barış Süreci, Fransa’nın Sahel Kuşağı Politikası, Kafkas Emirliği ve Çeçen Milliyetçiliği ile Türk Dünyası Söylemlerinin Jeopolitiği ve Pulwama Saldırısı Sonrası Hindistan Siyasetinde Dönüşüm konu başlıklarının yer aldığı sekiz alan içi ve iki de alan dışı makale yer almaktadır. Ayrıca; Merve Mescioğlu’nun incelediği “Osmanlı Ortadoğu’sunu Yeniden Düşünmek”, Emre Demir’in kaleme aldığı “China’s Presence in the Middle East: The Implications of the One Belt, One Road Initiative” ve Adem Özer’in incelediği “Terörizm ve Ülke Dışı Kuvvet Kullanma Hukuku” eserleri de sayının teması ile ilgili kitap incelemeleri olarak okuyucularımıza sunulmuştur.

Yusuf Çınar ve Serdar Çukur’un kaleme aldığı, “Ortadoğu’nun Çatışmacı Stratejik Kültürü Üzerine Bazı Tespitler” isimli çalışmada, “Ortadoğu’nun çatışmacı kültürünün sıklıkla “yafta” olarak ele alınmasının doğru olmadığı” öne sürülmektedir. Makalede, Ortadoğu bölgesi tarihsel açıdan ele alınmıştır. Yorumsamacı bir yaklaşımla “çatışma ve stratejik kültür” kavramı üzerinden Ortadoğu’daki çatışmaların nedenleri açıklanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla Arap Baharı ve sonrasındaki gelişmeler üzerinden

örneklerle çatışmaların ortak sebepleri ve özellikleri ortaya konulmak istenmiştir.

Ahmet Karagüzel'in yazdığı, "Yeni Yüzyılda ABD'nin Ortadoğu Politikası: Büyük Ortadoğu Projesi" başlıklı makalede, "ABD'nin küresel ve bölgesel çıkarlarını ortaya koyan Büyük Ortadoğu Projesinin başarısız olduğu öne sürülmektedir. Makalede kavramsal açıdan Ortadoğu tanımı yapılmış, ABD'nin yirminci yüzyıl Ortadoğu Politikalarına yer verilmiş ve Büyük Ortadoğu Projesi ele alınmıştır. ABD'nin, Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında bölge devletleri ile ilişkileri değerlendirilmiş ve neden başarısız olduğu açıklanmaya çalışılmıştır.

Atasay Özdemir tarafından kaleme alınan "Devrimci Cihat Düşüncesi ve Radikal Hareketler: Mısır Örneği" başlıklı makalede, "modern dönem İslami reform düşünürleri tarafından 'Cihat' kavramına getirilen yorumların, Ortadoğu'da ortaya çıkan dini motivasyonlu terör örgütlerini etkilediği" ileri sürülmektedir. Çalışmada, örnek olay olarak Mısır İslami Cihat Örgütü; yapısı, eylemleri ve Mısır yönetimiyle ilişkileri bakımından ele alınmıştır.

Aylin Gamze Ateş ve Muharrem Ekşi tarafından yazılan, "Hasbara Anlayışı Çerçevesinden İsrail'in Kamu Diplomasisi Faaliyetleri" başlıklı makalede "İsrail'in kamu diplomasisi faaliyetlerini, hasbara anlayışı üzerinden oluşturduğu ve yürüttüğü" iddia edilmektedir. Bu amaçla, hasbara kavramı ele alınmış, diaspora ve lobcilik politikalarını nasıl etkilediği incelenmiştir. Makalede, İsrail'in yürüttüğü kamu diplomasisi faaliyetlerinin dış politikadaki sert güç siyaseti ve uluslararası hukuk ihlalleriyle olan çelişkisi de ele alınmıştır.

Muhammet Musa Budak tarafından yazılan "Savaşın Kökenleri ve Vekaleten Savaşın Aktörleri Olarak Terör Örgütleri" başlıklı makale, "savaşın kökenine ilişkin analizlerde, insan doğası, devlet yapılanması ve uluslararası sistemin yapısının savaş kararını doğrudan etkilediğini; bununla beraber bazı durumlarda kaynaklık etmesine ve savaşları anlamada önemli göstergeler olmasına rağmen, bu unsurların savaşların nedenlerini tam olarak ortaya koymada yetersiz kaldığını" öne sürmektedir. Çalışmada vekâlet savaşlarının ve terör örgütlerinin, savaşın nedenlerine yönelik etkileri de incelenmiştir.

Néstor David Medina ve Yaşar Pınar Özmen tarafından kaleme alınan "Kolombiya'da Çatışma ve Şiddet: FARC ile Barış Sürecindeki Kırılma Noktaları" başlıklı makalede, FARC (Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetleri) ile geri dönülemez bir noktaya ulaşan barış anlaşmasının uygulamasında birtakım noktaların hassas bir biçimde ele alınması gerektiği

ve süreç için risk taşıdığı ileri sürülmektedir. Makalede, Kolombiya'daki şiddet ve barış anlaşmaları tarihi ele alınmakta ve FARC ile olan müzakere süreci incelenmektedir. Çalışmada, FARC'ın tarihi, kökenleri, ideolojik arka planı ve örgütsel yapısı incelenerek FARC ile Kolombiya hükümeti arasında gerçekleşen barış süreci analiz edilmiştir.

Cem Savaş tarafından kaleme alınan, “Serval ve Barkhane Operasyonlarından G5 Sahel Grubu'na: Fransa'nın Sahel Kuşağında Terörizmle Mücadele Politikaları” başlıklı makalede, Sahel bölgesinin “küresel bir cihadın” ve monolitik bir radikal İslamcılığın etkisinde olmadığı öne sürülmektedir. Makalede, terörün etki ettiği coğrafyalarda tek tip cihatçı dinsel çatışmaya dayalı bir açıklamanın ötesinde; yerel çatışmaların özellikleri ile içinde geliştikleri siyasi, tarihsel, ekonomik ve kültürel bağlamlara da bakılması gerektiği vurgulanmaktadır. Çalışmada, eleştirel bir yaklaşımla Fransa'nın Sahel bölgesindeki terörizmle mücadele politikalarındaki askerî, ekonomik, siyasal ve kültürel boyutlar incelenmektedir.

Keisuke Wakizaka tarafından yazılan, “Rusya ve Kafkas Emirliği Arasında Çeçen Milliyetçiliği” başlıklı makalede, “Çeçen milliyetçileri ve Çeçenistan'daki Radikal İslamcı Hareketin birbirine yakın olduğu öngörüsüne karşın, aslında Çeçen milliyetçileri ile Radikal İslamcılar arasında gerginlik/çatışma durumunun olduğunu ve Çeçen milliyetçilerinin son tahlilde Rusya ile Radikal İslamcılar arasında kaldığı” iddia edilmektedir. Makalede, Soğuk Savaş sonrası Çeçenistan'ın tarihsel süreci incelenmekte, Birinci ve İkinci Çeçen Savaşları ele alınmakta, Kafkas Emirliği olarak ortaya çıkan yapı ve bunun Çeçenistan siyasetinde etkileri ve bölgesel sonuçlarına değinilmektedir.

Melih Nadi Tutan tarafından kaleme alınan, “Türk Modeli” ve “Türk Dünyası” Söylemlerinin Jeopolitiği: 1990'lar Türkiye'sine Bir Bakış” isimli makalede, “Türk dünyası” ve “Türk modeli” kavramlarının bir jeopolitik söyleme tekabül ettiğini ve bunun 1990'lı yıllar Türk Dış Politikasında görülebileceğini öne sürmektedir. Çalışmanın amacı, Eleştirel Jeopolitik ve Postyapısalcılık literatürünü kullanarak siyasal karar alıcıların 1990-2000 yılları arasında “Türk dünyası” ve “Türk modeli” söylemlerini değerlendirmektir. Çalışmada literatür taraması, söylem analizi yöntemlerine başvurulmuştur. Bu amaçla gazete taraması yapılmış ve dış politikada karar alma süreçlerinde etkili olan bürokrat ve siyasetçilerin demeçleri incelenmiştir.

Hatice Çelik tarafından yazılan, “Pulwama Saldırısı Sonrası Hindistan Siyasetinde Dönüşüm” başlıklı makalede, Pulwama saldırısının Hindistan

hükümeti için bir dönüm noktası olduğu ve bu saldırının Hindistan iç ve dış siyasetinde alınan birçok kritik kararın meşrulaştırıcısı olarak görüldüğü ileri sürülmüştür. Çalışmada Hindistan'ın 2019 ve 2020'de bölgede yaşanan gelişmelerden etkilendiği vurgulanmaktadır. Makalede, Hindistan seçimleri, Keşmir'in özerklik statüsünün kaldırılması ve Hindistan Vatandaşlık Yasası Değişikliği vaka olarak incelenmiştir.

Bu vesileyle yayın sürecinde desteklerini, özverilerini ve emeklerini esirgemeyen başta dergimizin editörü Doç. Dr. Hülya TOKER ve editör yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Yaşar Pınar ÖZMEN olmak üzere, dergimizin bu sayısına makale ve kitap incelemesi ile katkıda bulunan ve makalelerimizin hakemliklerini gerçekleştiren bütün akademisyenlerimize teşekkürü bir borç bilir, keyifli okumalar dilerim.

Dr. İskender KARAKAYA